

Nr 48.

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckt motion om rätt för kommun att anvisa medel till förstärkning av taxeringsnämndsordförandes arvode.

(2:a avd.)

I en inom riksdagen väckt, till bevillningsutskottet hänvisad motion, I: 87, av herrar *Franzon* och *Lodenius*, har hemställts, »att riksdagen ville gå i författning om sådan lagstiftning, att kommun icke må vara förhindrad anvisa medel till förstärkning av taxeringsnämndens ordförande tillkommande arvode».

Beträffande motiveringen för det i motionen framställda yrkandet får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionen.

I 15 § 1 mom. och 108 § taxeringsförordningen stadgas beträffande kommuns rätt att träffa särskilda anstalter för främjande av taxeringsarbetet i första instans följande. I Stockholm må överståthållarämbetet förordna tjänstemän hos ämbetet att lämna ordförande i beskattningsnämnd i första instans biträde vid fullgörandet av dennes åligganden med avseende å mottagandet, ordnandet och granskningen av deklARATIONER och andra uppgifter m. m. För samma ändamål må i annan stad drätselkammaren samt i köping eller landskommun kommunalstämman eller, där kommunalfullmäktige finnas, dessa till förfogande för beskattningsnämnderna ställa en eller flera kommunens tjänstemän, som därtill godkännas av länsstyrelsen.

Enligt 145 § 1 mom. samma förordning gäller i fråga om kostnaderna för taxeringsarbetet, att av statsmedel bestridas bl. a. 1) ersättning åt ordförandena i taxeringsnämnderna samt 2) bidrag till kommuns kostnader för särskilda anstalter för taxeringsarbetet genom tillhandahållande av tjänstemän enligt 15 § 1 mom. eller annorledes, därest Kungl. Maj:t finner dessa anstalter äga särskilt värde för det allmänna.

Utöver den biträdeshjälp, vederbörande kommun må tillhandahålla jämlikt 15 § 1 mom. taxeringsförordningen, äger ordförande i beskattningsnämnd i första instans jämlikt 15 § 2 mom. samma förordning att anlita skrivbiträde, som av ordföranden tillkallas. Kostnaden för dylikt skrivbiträde bestrides av ordföranden.

Ovannämnda föreskrifter i 15 § 1 mom. och 145 § 1 mom. 2) taxeringsförordningen ha — fränsett viss jämkning av formell natur — tillkommit år

1928. Från förarbetena till ifrågavarande lagstiftning, varom en närmare redogörelse lämnats i *proposition nr 214 till 1928 års riksdag*, må här återgivas följande.

Enligt 1921 års provisoriska taxeringsorganisation i Stockholm skulle ordnandet av deklARATIONER och andra taxeringsuppgifter och granskningen av desamma i samråd med vederbörande ordförande ombesörjas av särskilt utbildade kommunala tjänstemän, vilka av överståthållarämbetet förordnades till ledamöter i stadens taxeringsnämnder (s. 86).

Närmast för att möjliggöra bidrag av statsmedel till Stockholms stad för dess kostnader för berörda organisation av uppborädsverket i Stockholm infördes genom förordning den 12 maj 1922 i 54 § av då gällande taxeringsförordning stadgande därom att kommun, som för taxeringsarbetet vidtagit särskilda anstalter, som befunnits ändamålsenliga, och härför åtagit sig kostnader, skulle kunna erhålla bidrag härtill av statsmedel (s. 87).

Sedan förslag väckts om rätt för kommun att utan vidtagande av en så vittgående anordning som den i Stockholm genomförda lämna medverkan till främjande av en effektiv och riktig taxering, upptogs frågan till behandling av 1924 års skatteberedning, som utformade det förslag till lagstiftning i ämnet, som upptogs i förenämnda proposition. Till stöd för propositionen i denna del anförde departementschefen (s. 102):

»Genom den anordning, som nu föreslagits av skatteberedningen, torde åtskilliga av de fördelar, som äro förenade med det i Stockholm brukliga tillvägagångssättet, kunna vinnas även annorstädes, utan att dock själva uppborädsorganisationen skall behöva omläggas efter mönstret från Stockholm. Det blir möjligt att låta viss tjänsteman biträda flera beskattningsnämnder, varigenom antalet taxeringsdistrikt icke, såsom tanken varit i Stockholm, nödvändigtvis behöver anpassas efter tillgången till dylika tjänstemän; och man kan på detta sätt inrätta ett taxeringsnämndernas kansli, där de tekniska delarna av arbetet ombesörjas av personer med vana vid expeditionsgöromål under vederbörande ordförandes ledning och inseende. Skatteberedningens förslag synes därför vara värt allvarligt beaktande såsom ett icke överksamt medel att underlätta arbetet hos beskattningsnämnderna i första instans.»

Jämväl i samband med *1943 års omorganisation av taxeringsväsendet* var frågan om kommunernas medverkan i nu förevarande avseende aktuell. Vederbörande departementschef anförde härom i *proposition nr 345 till samma års riksdag* (s. 94) följande:

»Utöver den hjälp, som taxeringsnämndsordförandena skulle erhålla genom den föreslagna överflyttningen å häradskrivarna av viss del av arbetet med längdföringen, kan åt ordförandena redan nu beredas ytterligare hjälp. Jag vill härutinnan erinra om bestämmelserna i 15 § 1 mom. och 108 § taxeringsförordningen, enligt vilka bestämmelser i stad magistrat eller drätselkammare samt i köping eller landskommun kommunalstämma eller kommunalfullmäktige äga till förfogande för beskattningsnämnderna i första instans ställa kommunala tjänstemän med uppgift att biträda ordförandena vid mottagandet och ordnandet av deklARATIONER och andra taxeringsuppgifter, vid granskningen av nämnda handlingar samt, i den mån så erfordras, även vid fullgörandet av ordförandenas övriga åligganden. Denna möjlighet att

förskaffa ordförandena hjälp vid utförandet av de enklare delarna av taxeringsarbetet, varigenom ordförandena beredes tillfälle att mera ägna sig åt det egentliga taxeringsarbetet, synes i kommunernas eget intresse böra utnyttjas i största möjliga utsträckning.

Särskild skrivhjälp åt taxeringsnämndsordförandena anser jag mig icke böra föreslå.»

I den föreliggande motionen har anförts bland annat, att vederbörande kommuner i många fall mera informellt utan att möjligheten till ersättning av statsmedel toges i anspråk torde påtaga sig kostnader för enklare taxeringsarbete för att bereda ordförandena tid för den egentliga granskningen. En av svenska stadsförbundet år 1946 gjord undersökning utvisade, att av städer i storleksgruppen 50 000—10 000 invånare ej mindre än 26 st. i sina senaste utgiftsstatist uttog anslag för täckande av vissa utgifter i samband med taxeringsarbetet. På grund av utgången av ett den 20 november 1946 avdömt mål i regeringsrätten hade emellertid en viss tveksamhet uppkommit angående kommunernas befogenhet i nu förevarande avseende. Genom berörda utslag hade regeringsrätten under återopande av 145 § taxeringsförordningen upphävt stadsfullmäktiges i Vimmerby beslut att dels anslå ett belopp av 500 kronor till förstärkande av taxeringsnämndens ordförande tillkommande arvode dels ock bevilja ordföranden ett förslagsanslag å 600 kronor såsom ersättning för kontorskostnader m. m. Enligt motionärernas förmenande borde avgörande icke vara den formella omständigheten, att beloppet utbetalades direkt till ordföranden. Utslaget syntes emellertid kunna misstolkas och få till följd att kommunerna visade obenägenhet att i någon form lämna ekonomiska bidrag för biträdeshjälp till ordförandena. En sådan utveckling vore mycket olycklig. Tvärtom syntes all anledning föreligga, att kommunerna i ökad omfattning bidroge till kostnaderna för taxeringsarbetet på grund av det kommunala intresset av taxeringsutfallet, vilket icke förminskats genom omläggningen av uppbördsförordningen. Med hänsyn härtill och till det inflytande kommunerna hade vid taxeringen finge det anses vara ett kommunalt intresse, att kommunernas befogenhet att tillskjuta medel till taxeringsarbetets befrämjande bleve uttryckligen fastslagen.

Efter därom i grundlagsenlig ordning framställd begäran har utskottet emottagit yttranden över motionen av *länsstyrelserna i Stockholms, Kalmar, Malmöhus, Västmanlands och Västernorrlands län, svenska landskommunernas förbund, svenska stadsförbundet och taxeringsnämndsordförandenas riksförbund*. I de avgivna yttrandena ha önskemål om åtgärder i motionens syfte uttalats av länsstyrelserna i Stockholms, Kalmar och Västernorrlands län samt taxeringsnämndsordförandenas riksförbund. I övriga yttranden har motionen helt avstyrkts. Yttrandenas innehåll återfinnes i en vid detta betänkande fogad bilaga (*Bilaga 1*), till vilken utskottet får hänvisa.

Såsom framgår av den ovan lämnade redogörelsen bestridas kostnaderna för arvode åt ordförande i taxeringsnämnd jämlikt 145 § taxeringsförordningen helt av statsmedel. Kommunerna kunna emellertid efter frivilligt åta-

Utskottet.

gande bereda ordförande biträdes hjälp vid utförandet av de enklare delarna av taxeringsarbetet, såsom vid mottagandet och ordnandet av deklARATIONER och andra taxeringsuppgifter. Härom stadgas i 15 § 1 mom. och 108 § taxeringsförordningen, att stad, köping eller landskommun äger ställa kommunala tjänstemän, som därtill godkännas av länsstyrelsen, till ordförandens förfogande med uppgift att biträda vid fullgörandet av dennes åligganden. Kommun, som vidtagit särskilda anstalter för taxeringsarbetet genom tillhandahållande av tjänstemän eller annorledes, äger jämlikt 145 § 1 mom. 2) taxeringsförordningen uppbära bidrag av statsmedel till kostnaderna härför, därest Kungl. Maj:t finner dessa anstalter äga särskilt värde för det allmänna. I den nu föreliggande motionen har hemställts, att riksdagen ville gå i författning om sådan lagstiftning, att kommun icke må vara förhindrad att anvisa medel till förstärkning av taxeringsnämndens ordförande tillkommande arvode. Närmast har detta yrkande föranletts av att regeringsrätten genom utslag den 20 november 1946 under återopande av 145 § taxeringsförordningen upphävt stadsfullmäktiges i Vimmerby beslut att bevilja taxeringsnämndens ordförande anslag med dels 500 kronor till förstärkande av ordföranden tillkommande arvode och dels 600 kronor såsom ersättning för kontorskostnader m. m. Enligt motionärernas mening borde kommun vara behörig att tillskjuta medel till taxeringsarbetets befrämjande på sätt kommunen själv funne lämpligt.

Vad först angår frågan om kostnaderna för taxeringsnämndsordförandenas arvoden kan utskottet icke dela motionärernas uppfattning, att bidrag härtill bör kunna lämnas av kommunala medel. En nödvändig förutsättning för arvodenas lämpliga avvägning synes vara, att dessa helt bestridas av statsmedel. Syftet med förevarande motion måste emellertid även anses vara, att nu föreliggande möjligheter för kommunerna att i annan form än genom förstärkning av arvodet bereda ordföranden önskvärda lättnader i fråga om enklare arbetsuppgifter böra utnyttjas i största möjliga utsträckning. Utskottet får i anledning härav framhålla, att om en väsentlig höjning av ordförandearvodena komme till stånd — varom önskemål från taxeringsnämndsordförandenas sida tid efter annan framställts — skulle ordförandena givetvis därigenom beredas ökade möjligheter att själva bestrida kostnaderna för erforderlig biträdes hjälp.

Även om statsmedel i ökad omfattning ställas till förfogande för ersättning åt taxeringsnämndsordförande, vilket utskottet finner önskvärt, synes emellertid hinder icke böra resas mot att kommunerna frivilligt träffa anstalter till gagn för taxeringsarbetet. Såsom av departementschefen påpekades i propositionen nr 345 till 1943 års riksdag, vilken proposition låg till grund för samma års taxeringsreform, ligger det i kommunernas eget intresse att så sker, varigenom ordföranden beredes tillfälle att mera ägna sig åt det egentliga taxeringsarbetet. Av till utskottet inkomna yttranden över motionen framgår, att tveksamhet uppkommit angående den verkliga innebörden av bestämmelserna i 15 § 1 mom. taxeringsförordningen, däri förutsattes, att de biträden, som anlitas i taxeringsarbetet, skola vara kommunala tjänstemän.

Då flertalet landskommuner icke kunnat anvisa kommunanställda tjänstemän för ifrågavarande arbetsuppgifter, har ifrågasatts huruvida icke arbetshjälpen i stället finge beredas genom tillhandahållande av tillfällig personal. I detta sammanhang får utskottet erinra om att frågan om formen för medverkan från kommunernas sida vid taxeringsarbetet, såvitt angår Stockholms stad, aktualiserats genom den ifrågasatta omorganisationen av överståthållarämbetet. I proposition nr 193 till innevarande års riksdag har föredragande statsrådet i detta hänseende bl. a. uttalat (s. 27), att frågan om formen för medverkan från Stockholms stads sida vid taxeringsarbetet syntes böra bli föremål för ytterligare överväganden i samband med den fortsatta utredningen rörande organisationen av de kommunala skatteorganen i Stockholm.

Med hänsyn till den tveksamhet, som sålunda råder rörande innebörden av 15 § 1 mom. taxeringsförordningen och då möjlighet bör beredas kommunerna att på för dem lämpligaste sätt ställa arbetskraft till förfogande för taxeringsarbetet, finner utskottet påkallat, att en översyn av ifrågavarande bestämmelser kommer till stånd. En sådan översyn bör enligt utskottets mening lämpligen kunna ske i samband med den i propositionen nr 193 försatta fortsatta utredningen angående organisationen av de kommunala skatteorganen i Stockholm. På grund härav anser sig utskottet böra i anledning av föreliggande motion föreslå skrivelse till Kungl. Maj:t med hemställan om utredning av frågan om rätt för kommun att träffa särskilda anstalter för taxeringsarbetet.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte i anledning av motionen I: 87 av herrar Franzon och Lodenius om rätt för kommun att anvisa medel till förstärkning av taxeringsnämndsordförandes arvode i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville verkställa utredning rörande den i motionen berörda frågan om rätt för kommun att träffa särskilda anstalter för taxeringsarbetet och därvid beakta vad utskottet anført samt för riksdagen framlägga de förslag, som må av utredningen föranledas.

Stockholm den 1 juli 1947.

På bevillningsutskottets vägnar:

A. J. BÄRG.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Johan Bärge, Elon Andersson, Wahlmark, Velander, Gustaf Elofsson, Ekman, Frans Ericson, Wehtje, Robert Berg och Franzon; samt

från andra kammaren: herrar Lövgren, Hagberg i Malmö, Björklund, Hammarlund, Olsson i Gävle, Henriksson, Falk, Jonsson i Skedsbygd, Kristensson och Bladh.

Remissyttranden i anledning av motionen I:87 av herrar Franzon och Lodenius om rätt för kommun att anvisa medel till förstärkning av taxeringsnämndsordförandes arvode.

Länsstyrelsen i Stockholms län:

»Bland de åligganden, som ankomma å ordförande i taxeringsnämnd, finnas vid sidan av huvuduppgiften att utöva taxeringskontroll även åtskilliga göromål av mindre kvalificerad art såsom sortering av inkomna deklARATIONER och uppgifter samt rutinmässigt skrivarbete. Vid fullgörandet härav äger ordföranden anlita skrivbiträde, som av honom tillkallas. Kostnaderna för denna biträdes hjälp bestridas vanligen av ordföranden, därest icke vederbörande kommun enligt frivilligt åtagande vidtagit särskilda anstalter härför i den ordning som stadgas i 15 § 1 mom. taxeringsförordningen.

Uppenbarligen gagnas taxeringsarbetet genom att ordföranden slipper befatta sig med sortering och övriga tekniska göromål och kan ägna sin för taxeringskontrollen disponibla tid åt mer kvalificerade uppgifter. Även kommunerna ha intresse härav. Vissa kommuner i länet, för närvarande ett tiotal, ha därför ansett sig böra påtaga sig kostnader, som syfta till att bereda ordföranden lättnader. Kommunens medverkan i nämnda hänseende lämnas dock mera sällan i den i 15 § 1 mom. taxeringsförordningen anvisade formen. I stället förfares på sina håll så att kommunerna föranstalta om sortering av deklARATIONER och uppgifter genom egen personal. Detta förfaringssätt har med fördel använts i åtskilliga större kommuner. Sålunda har exempelvis i Solna stad i samråd med länsstyrelsen inrättats en särskild s. k. taxeringscentral, där allt sorteringsarbete utföres på stadens bekostnad. På andra håll anvisas medel för ifrågavarande arbete direkt till ordföranden, som själv anskaffar och avlönar erforderliga biträden.

Genom regeringsrättens i motionen åberopade utslag i Vimmerbyfallet har fastslagits, att kommun icke äger anslå medel till förstärkande av taxeringsnämndsordförandes ersättning, liksom ej heller till bestridande av sådan ordförandes kontorskostnad m. m. Då regeringsrätten till stöd för sitt domslut anfört, att ersättning åt ordförande i taxeringsnämnd jämlikt 145 § taxeringsförordningen skall bestridas av statsmedel, synas några längre gående slutsatser knappast kunna dragas av utslaget. Ur detta synes sålunda icke kunna utläsas, att kommun skulle vara förhindrad att anslå medel till sådana särskilda anstalter, till vilkas bekostande statsbidrag kan utgå enligt 145 § 1 mom. 2). Huruvida hit kan hänföras anlitande av andra än av länsstyrelsen godkända biträden kan måhända diskuteras. Med hänsyn till värdet av den medverkan, kommuner inom länet i former, som framgå av det föregående, lämnat till effektivisering av taxeringsväsendet, synes det emellertid länsstyrelsen önskvärt, att kommunerna må kunna fortsätta därmed. Endast fördelar och inga nackdelar ha försports av det hittills tillämpade tillväggångssättet. Föreskriften i 15 § 1 mom. taxeringsförordningen synes därför böra kompletteras med bestämmelser som möjliggöra för kommun att, eventuellt i samråd med länsstyrelsen, även i annan form än i nämnda författningsrum nu sägs träffa särskild anstalt för taxeringsarbetet.»

Länsstyrelsen i Kalmar län:

»Länsstyrelsen vill inledningsvis erinra därom, att det vid skilda tillfällen framhållits, att en organisation av taxeringsarbetet, som i sig innefattade garantier för att en omsorgsfull taxering komme till stånd, vore av betydande värde icke blott för statsverket utan även för vederbörande kommun. Uttalanden i denna riktning hava gjorts exempelvis av 1924 års skatteberedning i dess den 7 december 1927 dagtecknade skrivelse med förslag till vissa ändringar i taxeringsförordningen ävensom — i olika sammanhang — av chefen för finansdepartementet (jfr K. prop. 167/1922, 173/1943). Det intresse, som kommunerna på grund härav må hysa för åvägabringande av ett tillfredsställande taxeringsresultat, lär — såsom motionärerna antytt — icke kunna antagas hava blivit mindre efter genomförandet av den nuvarande ordningen för skatteuppbörden utan torde få anses vara minst lika framträdande som tidigare. Lagstiftningen på taxeringsväsendets område har ock sökt stimulera kommunerna att medverka vid taxeringsarbetet genom att kommunerna beretts möjlighet att erhålla bidrag av statsmedel för de kostnader, som åsamkats dem för vidtagande av vissa i 15 och 108 §§ taxeringsförordningen omförmälda anstalter, därest dessa anstalter befinnas vara av särskilt värde för det allmänna. De anordningar, som här avses, begränsa sig till att kommunala tjänstemän ställas till förfogande för att biträda vid mottagandet och ordnandet av deklARATIONER och andra uppgifter till ledning vid taxering, att utföra viss granskning av taxeringsmaterialet samt i övrigt lämna ordföranden hjälp vid fullgörandet av dennes åligganden ävensom att i erforderlig utsträckning deltaga i arbetet med uppläggande och komplettering av taxeringslängder.

Genom det i förevarande motion omförmälda regeringsrättsutslaget den 20 november 1946 torde få anses fastslaget, att gällande bestämmelser på området icke inrymma rätt för kommunen att anvisa medel för förstärkning av taxeringsnämndsordförande tillkommande arvode eller för bidrag till kontorskostnader m. m., som ordföranden nödgas vidkännas för fullgörande av sitt uppdrag. Framhållas må att arvodesförstärkningen — enligt vad länsstyrelsen under hand inhämtat — i förevarande fall varit avsedd att uteslutande användas för avlönande av biträde åt ordföranden vid sortering av deklARATIONER och övrigt taxeringsmaterial, och att de använda medlen skolat bestridas från det i kommunens inkomst- och utgiftsstat upptagna anslaget till oförutsedda utgifter. Den förefintliga möjligheten för kommunerna att erhålla statsbidrag till kostnaderna för förberörda i taxeringsförordningen angivna anordningar, vilka i betydande grad underlätta arbetet för taxeringsnämndsordföranden, torde enligt länsstyrelsens erfarenhet tyvärr icke hava medfört, att sådana anordningar kommit till stånd annat än i undantagsfall, sannolikt beroende på att — såsom förhållandet varit i det i regeringsrättsutslaget angivna fallet — kommunerna icke förfogat över lämplig eller tillräcklig personal, som kunnat avdelas för ändamålet. Någon anledning att antaga, att en kommuns ekonomiska medverkan vid taxeringsarbetet skulle kunna givas annan form än den, som nyssberörda författningsrum förutsätta, torde näppeligen föreligga. Så tillvida har utslaget tillgodosett det yttersta syftet med länsstyrelsens sedermera överklagade resolution i målet, nämligen att klarhet vunnits på denna punkt. Men å andra sidan kan — såsom i motionen framhållits — en eventuell misstolkning av ifrågavarande utslag få den för taxeringsarbetet menliga konsekvensen, att kommunerna bliva oöbenägna för att inom ramen för gällande bestämmelser ställa biträdeshjälp till taxeringsnämndernas förfogande.

Det har sedan gammalt och med rätta gjorts gällande, att de rent tek-

niska delarna av taxeringsförfarandet såsom ordnandet och kompletterandet av deklARATIONER och andra taxeringsuppgifter, längdföringen och övriga expeditionella taxeringsgöromål taga en betydande del av taxeringsnämndsordförandens tid i anspråk. Med den utveckling, som taxeringsförfarandet numera fått, har detta bestyr vuxit alltmera. För varje i taxeringsarbetet förfaren, ansvarskännande person måste det framstå såsom synnerligen oegentligt, att så mycken tid måste offras på dessa utpräglat rutinmässiga detaljer. Den tid, som återstår för det kvalificerade taxeringsarbetet, blir härigenom mången gång alltför kort, för att den för arbetet närmast ansvarige taxeringsnämndsordföranden skall hinna fullgöra detta arbete med erforderlig omsorg och grundlighet. Visserligen ankommer enligt gällande ordning på länsstyrelsernas taxeringsavdelningar att eftergranska det av nämnderna överlämnade taxeringsmaterialet, men det torde ligga i sakens natur, att med den ansvällning, som detta material numera fått, betydligt värdefullare arbetsresultat skulle ernås vid denna eftergranskning, om man redan vid arbetet inom de lokala taxeringsnämnderna hunnit tillräckligt grundligt bearbeta materialet. Den relativt blygsamma ersättning, som tillerkännes ordförande i taxeringsnämnd gör det naturligt, att ordföranden är obenägen för att med anlitan av denna ersättning bestrida gottgörelse åt biträdeshjälp för utförande av nyssnämnda enklare göromål. Följden härav blir icke blott, att taxeringsarbetet i och för sig blir lidande, utan ock att stora svårigheter uppstå för länsstyrelserna, när det gäller att förmå lämpliga personer att åtaga sig uppdrag såsom ordförande i beskattningsnämnd. Det torde icke behöva understrykas, att med nuvarande relativt invecklade författningsbestämmelser på det område, varom här är fråga, och i anseende till beskattningssystemets hittillsvarande och framtida utveckling, det måste framstå såsom en angelägenhet av vikt att på posten såsom taxeringsnämndsordförande kunna förvärva kunnig, initiativrik och lojal person.

I anslutning till vad sålunda anförts finner länsstyrelsen för sin del synnerligen önskvärt, att åtgärder vidtagas för lättande av taxeringsnämndsordförandenas arbetsbörda. Länsstyrelsen kan därför helt ansluta sig till det syfte, som kommit till uttryck i den föreliggande motionen. Under alla förhållanden skulle det enligt länsstyrelsens mening vara synnerligen värdefullt, om gällande bestämmelser kunde kompletteras på sådant sätt, att de icke blott stimulerade kommunerna att i större utsträckning än vad nu är förhållandet vidtaga åtgärder jämlikt 15 § taxeringsförordningen utan också — i det fall, där dylika åtgärder på grund av personalbrist eller av annan anledning icke kunna komma till stånd — undanröjde för närvarande förefintligt hinder för kommun att ställa medel till förfogande för taxeringsnämndsordförande för att av denne användas till avlöande av den biträdeshjälp, som han visar sig hava för ändamålet anlitat.»

Länsstyrelsen i Malmöhus län:

»Det torde icke råda tvivel om att resultatet av det egentliga taxeringsarbetet icke oväsentligt förlorar därpå att taxeringsnämndsordförandena nödgas ombesörja en hel del arbete av rent manuell art såsom ordnandet av deklara-tionsuppgifter, längdföring etc. Varje åtgärd, varigenom ordförandena i detta avseende beredas lättnad, måste därför hälsas med tillfredsställelse. Till den del motionen kunde tjäna detta syfte vore således ingenting att erinra. Emellertid kan länsstyrelsen icke biträda den form som givits åt det slutliga yrkandet. Det kan nämligen icke anses lämpligt att en taxeringsnämndsordförande på angivet sätt erhåller förstärkning i det arvode som genom statsmedel utmätts åt honom. Ersättningarna för utförda taxeringsarbeten bleve

på detta sätt säkerligen ganska olikartade och bleve ordförandena beträffande arvodestillskottet otvivelaktigt beroende av de kommunala myndigheternas välvilja. Det skulle med ett dylikt arrangemang mycket väl kunna inträffa att taxeringsnämndsordförande med likartade distrikt i fråga om deklara-tionsantal och svårighetsgrad finge olika ersättningsbelopp. Det säger sig självt att de redan för närvarande avsevärda svårigheterna att besätta posterna som taxeringsnämndsordförande härigenom skulle ytterligare ökas.

Länsstyrelsen anser sig därför icke kunna tillstyrka bifall till den framlagda motionen.

Enligt länsstyrelsens förmenande vore det ideala förhållandet om taxeringsbestyret helt bekostades av statsmakterna och med belopp som utgjorde tillräcklig ersättning för arbetets utförande. Det har emellertid befunnits lämpligt att kommun på sätt angives i 15 § taxeringsförordningen skall ha möjlighet att i viss utsträckning anslå medel till biträdeshjälp till ordförandena. Såvitt länsstyrelsen kan finna är denna bestämmelse tillräcklig i all synnerhet om städer och tätorter i större utsträckning än hittills beaktade den möjlighet, som i hithörande hänseende står till buds.»

Länsstyrelsen i Västmanlands län:

»Såsom i motionen erinrats uttalade departementschefen vid 1943 års omorganisation av taxeringsväsendet, att den möjlighet, som jämlikt 15 § 1 mom. och 108 § taxeringsförordningen föreläge för kommunerna att ställa kommunala tjänstemän till taxeringsnämndernas förfogande med uppgift att biträda ordförandena vid utförandet av de enklare delarna av taxeringsarbetet, i kommunernas eget intresse syntes böra utnyttjas i största möjliga utsträckning, då ordförandena därigenom bereddes tillfälle att mera ägna sig åt det egentliga taxeringsarbetet.

Länsstyrelsen har med tillfredsställelse kunnat konstatera att denna rekommendation tagits ad notam av åtskilliga kommuner i länet, vilka beviljat nya eller ökade anslag av medel till biträdeshjälp åt taxeringsnämndsordförandena genom inrättande av deklara-tionsbyrå för uppsamling och sortering av deklara-tionsmaterialet och möjliggörande av anställning av skrivbiträden. I vad mån sådana bidrag utbetalas till ordförandena och icke direkt till av kommunen till förfogande ställda eller av ordförandena själva anställda biträden känner länsstyrelsen icke till. Det vore emellertid mycket beklagligt, om det i motionen omnämnda regeringsrättsutslaget — vars närmare innehåll länsstyrelsen icke varit i tillfälle att taga del av — skulle föranleda därtill att kommunernas intresse och villighet att i ökad omfattning bidra till att kostnaderna för taxeringsarbetet minskades.

Länsstyrelsen anser dock en sådan utveckling knappast vara att befara allenast av den anledningen att kommunerna icke skulle kunna förstärka taxeringsnämndsordförandes ersättning för uppdragets fullgörande utan i stället finge direkt avlöna av honom disponerade arbetsbiträden. Den senare möjligheten torde vara av ingen bestridd.

Det synes därför näppeligen föreligga starkare skäl för den lagstiftning som motionärerna ifrågasatt.»

Länsstyrelsen i Västernorrlands län:

»Såsom av departementschefen uttalats i prop. 1943, nr 345, s. 94 får det anses önskvärt, att kommunerna bidra till taxeringsarbetets effektivisering genom beredande av hjälp åt ordförandena i taxeringsnämnderna med vissa enklare arbetsuppgifter. Enligt nu gällande lydelse av 15 § taxeringsförordningen må detta ske genom att till beskattningsnämndernas förfogan-

de ställa kommunens tjänstemän. I åtskilliga kommuner saknas möjlighet att på detta sätt bereda ordförandena biträde. I sådana fall, där ordföranden är bosatt utom kommunen, torde det stundom vara svårt att tillämpa ifrågasvarande författningsrum. På grund härav har i viss utsträckning förekommit, att kommuner, huvudsakligen städer, helt eller delvis ersatt kostnaderna för ordnande av deklarationer och kontrolluppgifter m. m. Stundom har ersättning utbetalats direkt till anlidade biträden och i andra fall har ordförande utan redovisningsskyldighet uppburit visst belopp såsom bidrag för arbetets utförande.

Enligt länsstyrelsens uppfattning är det enbart till fördel för taxeringsarbetet, att kommun på ena eller andra sättet bereder taxeringsnämndsordförande lättnad i den expeditionella delen av taxeringsarbetet, vilken med taxeringsväsendets utveckling blivit alltmera betungande. I den mån gällande bestämmelser kunna anses lägga hinder i vägen därför, böra dessa hinder undanröjas. Det i motionen omförmälda utslaget från regeringsrätten synes tyda på att 15 § 1 mom. taxeringsförordningen borde kompletteras med föreskrift, att kommun jämväl i annan ordning än genom kommunens tjänstemän må bereda taxeringsnämndsordförande arbetshjälp. Jämväl ersättning för andra direkta omkostnader än för arbetshjälp borde av kommun kunna beredas ordförande.

Däremot vill länsstyrelsen ifrågasätta lämpligheten av förslaget att kommun skall kunna bereda ordförande i beskattningsnämnd arvodesförstärkning. Ordförandenas uppdrag synas vara rent statliga och arvodena därför böra regleras enhetligt. Det är icke önskvärt, att ordförandena skola bli arvodestagare hos kommunerna. Länsstyrelsen vill dock understryka den stora vikten av att ordförandena beredas skälig ersättning för sitt arbete. Det har visat sig svårt att med nu utgående arvoden förvärva lämpliga personer till ordförande. På grund härav har länsstyrelsen för taxeringsuppdrag måst anlita sina egna tjänstemän i större omfattning än som eljest skulle ha skett. Förstärkning av arvodena bör emellertid icke ske genom kommunala tillskott utan genom höjning av de av statsmedel utgående arvodena. Om dessa bleve bestämda till skäliga belopp, torde frågan om kommunala tillskott icke längre vara aktuell.»

Svenska landskommunernas förbund:

»Det synes numera ha blivit vanligt, att ordförandena i taxeringsnämnderna till vederbörande kommuner ingiva framställningar om anslag till förstärkning av de ersättningar för taxeringsarbetet, som utgå av statsmedel. Ett mindre antal landskommuner ha också beviljat sådana anslag. I de många fall, där man hittills avvisat anslagsframställningarna, torde detta icke ha berott på att det dragits i tvivelsmål, huruvida kommun haft laglig befogenhet att bevilja medel för detta ändamål.

Styrelsen håller för sin del troligt, att de ersättningar, som utgå till ordförandena i taxeringsnämnderna, äro tillmäta i underkant. Om denna förmodan är riktig, böra ersättningarna höjas. Det skulle emellertid vara högst irrationellt att åstadkomma denna höjning genom att lämna kommunerna formell rätt att bevilja tillägg till de statliga ersättningarna. Man kan nämligen med säkerhet förutsätta, att en sådan rätt — åtminstone vad landskommunerna beträffar — skulle begagnas ytterst ojämnt. En del taxeringsnämndsordförande kunde få rundligt tillmäta anslag, medan det stora flertalet skulle bli utan. Ovidkommande synpunkter skulle ofta spela in vid behandlingen av frågan om anslag; det skulle i varje fall icke finnas någon garanti för att skäligt tilläggsarvode lämnades just i sådana fall, där det med

hänsyn till taxeringsarbetets omfattning och besvärlighetsgrad kunde vara sakligt motiverat. Men får i detta sammanhang icke förbise, att den ersättning, som utgår till en taxeringsnämndsordförande, oftast är vida högre än de arvoden, som kommunernas egna förtroendemän åtnjuta.

Enligt styrelsens mening talar allt för ett fortsatt upprätthållande av den fördelning mellan stat och kommun av kostnaderna för taxeringsarbetet, som förutsättes i taxeringsförordningen. Styrelsen vill därför avstyrka det förslag, som den förevarande motionen inrymmer.»

Svenska stadsförbundet:

»Enligt den fördelning av de samhälleliga uppgifterna, som nu gäller i vårt land, åligger det staten, icke kommunerna, att svara för kostnaderna för taxeringsarbetet, i den mån detta ombesörjes av taxeringsnämndernas ordförande. Det är icke något kommunalt intresse och kan ej heller ur annan allmän synpunkt anses önskvärdt, att dessa kostnader överflyttas på kommunerna. Det kan visserligen vara lämpligt, att vissa kostnader för underlåtande av ordförandenas arbete kunna bestridas av kommunerna. Möjlighet härtill finnes emellertid genom de stadganden i taxeringsförordningen, som motionärerna åberopat. Under förutsättning att de biträden varom där är fråga anställas av kommunerna synes regeringsrättens utslag i Vimmerby-fallet icke utgöra något hinder för att skäligen hjälp lämnas.

Styrelsen anser sig emellertid böra framhålla, att bakgrunden till motionen uppenbarligen är det förhållandet, att statens ersättning till taxeringsnämndernas ordförande är alldeles för snålt utmätt. Såsom framgår av det förut anförda måste det dock åligga staten att tillse att vad här brister blir tillrättat. Det förtjänar erinras att riksdagen år 1946 (skrivelse nr 7 s. 14) i anledning av motioner uttalade att Kungl. Maj:t borde ägna uppmärksamhet åt frågan om bl. a. ordförandearvodenas storlek.

Med hänvisning till det anförda får styrelsen avstyrka motionen.»

Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund:

»Rent materiellt skulle förbundet visserligen med tillfredsställelse hälsa en avsevärd förhöjning av de nu utgående orimligt låga arvoden till taxeringsnämndernas ordförande, kronoombud och taxeringskonsulenter, men förbundet vill dock starkt ifrågasätta, om den lämpliga vägen är att medge kommunerna rätt att fylla ut det knappa statliga arvodet. Det kommer nämligen givetvis att medföra, att ersättningen komme att utgå med högst varierande belopp för samma arbete i olika taxeringsdistrikt, med resultat, att somliga distrikt skulle bli eftersökta, medan ingen ville åtaga sig uppdragen i de distrikt, där mindre eller intet kommunalt bidrag alls utginge. En sådan utveckling synes förbundet mindre lycklig.

Detta innebär givetvis icke, att förbundet skulle ställa sig avvisande mot alla åtgärder, som en kommun kan vidtaga för att underlätta taxeringsarbetet. Tvärtom hyser förbundet i likhet med motionärerna den uppfattningen, att det måste ligga i kommunernas intresse, att taxeringsutfallet blir så riktigt som möjligt. Förbundet vill därför föreslå, att sådan ändring i TF vidtages, att kommunerna över en viss storleksordning, förslagsvis 2 000 inv., icke endast få rätt utan skyldighet att ställa personal till förfogande för att vara ordföranden behjälplig med sortering av deklARATIONER och uppgifter samt med längdföring och enklare skrivgöromål. Därigenom skulle ordföranden få längre tid till förfogande för det egentliga mera kvalificerade granskningsarbetet.

Enligt gällande bestämmelser kräves, att tjänsteman, som ställes till ord-

förändens förfogande, skall godkännas av länsstyrelsen. Det synes vara en onödigt omständlig procedur, då det gäller de ovan nämnda mera enkla uppdragen. Förbundet får därför föreslå, att sådant godkännande ej skall vara erforderligt för biträde, som endast har till uppgift att biträda vid sortering och längdföring och liknande. Däremot torde godkännande fortfarande böra erfordras, då tjänsteman även skall biträda vid granskningen av deklARATIONER.

Om förbundet alltså ser sig nödsakat att avstyrka motionen men förordar ändring i gällande bestämmelser i enlighet med vad ovan anförts, vill förbundet med skärpa framhålla, att de nuvarande arvodena icke rimligtvis kunna bibehållas vid samma låga nivå som hittills. Det stöter redan på allvarliga svårigheter att förmå kvalificerade personer att åtaga sig uppdragen både som ordförande, kronoombud och konsulent och kommer med säkerhet att framdeles bli ännu svårare. Riksdagen uttalade sig i föl för en höjning av arvodena. Det ledde emellertid till ringa resultat, varför arvodena alltjämt i stort sett kvarstå vid eller understiga de belopp varmed de utgingo före kriget. Förbundet skulle därför våga hemställa, att utskottet måtte kraftigt understryka det ofrånkomliga i att arvodena väsentligt höjas. Ju mera skatterna stiga, ju svårare och mera tidsödande blir det givetvis för taxeringsmyndigheterna att rätt fylla sin uppgift. En förhöjning med minst 50 % är enligt förbundets mening därför det minsta, som bör kunna komma i fråga.»